

“Sen düşlerinin adamısın, hayallerin ayaklarını yerden kesiyor, bulutların üstünde geziniyorsun, yeryüzü umurunda bile değil”. Yıldırım gibisin, hepimizden hızlısın, onu senin dışında bir başka arkadaşımız yakalaysaydı beynini patlatırdı. Seni ne zaman anlayacağız, ya da sen kendini ne zaman anlatacaksın... Bir şey söyle, davranışına bir gerekçe bul, ikna et bizi... Gözünü budaktan esirgemediğini bilirim, bu piçlerin arasına tek başına dalıp çil yavrusu gibi dağıttığın dillere destan... Bu piçi tam yakalayıp ele geçirmişken yufka yürek kesilmeni anlamıyorum.

“Boş ver bunları” dedim, “ne ben kendimi size anlatayım, ne de siz beni anlama zahmetine katlanın”... Çay içelim mi?...

“Şu soğukkanlılığın çıldırtacak beni yav, ben ne diyorum, sen ne diyorsun... Adama bak ya, çay içme derdinde...”

Hırçın, hırslıydı, dişlerini kenetleyerek konuşuyordu. Bana karşı saygısını bilirdim. Eminim karşısında bir başkası olsa, Allah ne verdiyse okkalı bir tokatla ağzını yüzünü dağıtırdı. Öğle sonrası başlayan, birkaç kişinin başlattığı bir protesto eylemi görkemli bir mitinge dönüşmüş, şehrin meydanları, caddeleri, sokakları, nereden çıktığı belli olmayan genç yaşlı, kadın erkek katılımcılarla bayram yerine dönmüştü. Mahallenin savunmasında görevli bir arkadaşımızın uyuyakaldığı barakadan bozma bir eve baskın düzenlenmiş, arkadaşımız silahına davranma fırsatı bulamadan delik deşik edilmişti. Sevilen bir kişiydi, mahallelinin akıl hocası, sorunların çözüm merkeziydi. Hastaya doktor mu lazım, çocukların defter kitap paraları mı yok, ödenemeyen faturalar yüzünden elektrikler mi kesik... Bilirdi anlardı mahallelinin sorunlarını. Kimin ne derdi var, derman ondaydı. Mahalle sakinleri arasında çıkan ufak tefek meselelerde, tarafları bir araya getirir, barıştıırır, kucaklaştırırdı. Kendilerine ister yakın dursun ister içlerine karışmamaya çalışsın, hiç kimseyi ayırt etmezdi... Mahallelinin ve bizim çok sevdiğimiz bu arkadaş için düzenlenen protesto gösterisinde, arkadaşlarımızın katilin bu kişi olduğuna dair çoğunlukla üzerinde ittifak ettikleri, yaşça bizden büyük bir kişiyi yakalamış, pestilini çıkarmıştı. Silahım belimdeydi ama katilin ensesine bir kurşun sıkmamıştım... Bağışlanmayan günahım buydu.

Bu zat faşistlerin denetiminde olan karşı mahalleden birkaç kişiyle birlikte yine faşistlerin denetimindeki bir bölgede mermer atölyesinde gündelikçiydi. Bildiğimiz kadarıyla evi de faşistlerin denetimindeki bir bölgedeydi, kiracıydı, başkaca bir geliri de yoktu. Onlarla birlikte işe gider gelir, bizim tarafa pek uğramazdı. Hoş, bizim denetimimizdeki mahallede yaşayanlar da onların semtine hiç uğramazdı... Hiç olmazsa bizim göreceğimiz, duyacağımız saatlerde...Oysa her iki mahalle halkının da karşılıklı akrabaları vardı da korkularından birbirlerine gidip gelemezlerdi...Bizim denetimimizdeki mahalle halkı devrimci, karşı mahalledekiler faşist... İstisnası elbette olamazdı ve bu bize göre tamı tamına böyleydi... Yakaladığım, pestilini çıkardığım kişi karşı mahalleden biriydi. Ağzının yüzünün kan içinde bırakılmasının acısına aldıriş etmeden öldürölme korkusuyla “abi iki çocuğum var” demişti... Korkudan büyümüş gözbebeklerine bakmıştım, çaresiz, zavallı... Ne yalan söyleyeyim içimi bir burukluk kapladı, o korku dolu gözbebeklerinde çaresizliğini gördüm. Arkadaşımızı vuran o değildi, sezgim, yaşamım, tecrübelerim o olmadığını söylüyordu. Faşistlerden korkusuna onların etrafında kalabalık görüntüsü veren, ekmeğinin peşinde biriydi... O cenahtan görünmek zorundaydı,

onların denetiminde olan bir iş yerinde çalışıyor, onların denetiminde bir mahallede oturuyordu. Sesini çıkaramazdı, galiba bizim yapmadığımızı faşistlerin yapacağından, bizim mahalledeki akrabalarına gidip geldiği duyulur, görülürse faşistler tarafından öldürüleceğinden emindi. Can tatlıydı, bakmak zorunda olan çocukları ve onların sorumluluğunu üstlenen bir babaydı... Arkadaşımın dış gıcırdattığı olay buydu...

Sakinleştirmek için koluna girdim, epey bir mesafedeki mahallenin kahvesine getirdim... Adım başı dönüp dönüp arkasına bakmasından anlamıştım hala sınırlarını yenemediğini... "Hoca" dedi, eğer o pisliği bizlerden birisi başılasaydı, ele geçirmişken iki tokatla gönderseydi bizim ağzımıza sıçardın, demediğin laf kalmazdı...

Doğru dedim. Ben de yanlış yaparım herkes gibi. Nihayet insanım. Sana göre bu herifi ensesinden mıhlamam benim başılaşmaz suçum, günahım... Ben köyde doğdum, çocukluğum, ilk gençliğim doğduğum köyde geçti... Dedem ağaydı, zengin varlıklı... Düşünebiliyor musun dört yüz azabımız vardı. Dedem Menderesçiydi, onunla çekilmiş bir fotoğrafı kocaman büyütülüp evinin başköşesinde yer alırdı. Seçimlerde bizim dört yüz azabın tümü Menderese oy vermiş, yani sağ geleneğe. Oysa bu insanlar yaşamlarında karıncayı bile incitmekten sakınan insanlardı. Hatır, gönül bilen, düşkünün elinden tutan, yardımına koşan insanlardı. Bu gün hayatta olanlarla ilişkim çok iyidir, onları severim, onlar da beni severler. Çocukları arkadaşım. Hiçbir siyasi bilinçleri yoktur. En okumuşları ilkokul mezunudur, kimisi üçten, kimisi dörtten terk. Gazete, kitap bilmezler. Bizim köy yörenin en büyük köyüdür ve sağ partilerin oy deposudur. Sağ partilere oy veren bu insanların yanlış yerde durduklarını bilir, buna inanırım. Bu gün çocukları büyüdü, benim de arkadaşlarım. Onlarla köye gidip geldikçe görüşmelerim, zaman zaman günlük olaylara ilişkin sohbetlerimiz bu arkadaşlarımı sağ partilerden kopardı. İçlerinde deli fişek olanlar var, köyü çembere almaya çalışan tosuncuklara aman vermiyorlar, ne derneklerini yaşıyorlar, ne köyden içeri sokuyorlar. İçlerinde biri onların bilmem ne adlı derneklerine üye olmuş, para yardımı yapmışlar. İçlerinden hemen kovmuşlar, selamı sabahı kesmişler, bu kişiyle kimsecikler konuşmaz olmuş. "Yahu arkadaşlar demiş, siz filan partiye oy veriyorsunuz, ben de bu partiye oy vereceğim. Ben size bir şey diyor muyum da siz beni içinizden dışladınız. Bizimkilerden biri okkalı bir küfür savurarak "senin oy verdiğin parti bizim arkadaşımızın can düşmanı, onun düşmanları bizim de düşmanlarımız".

Olay bana aktarıldığında o kişiyle görüşmek istedim, amele pazarında buldum. Hal hatır, merhaba, nasılsın... Mahcubiyeti yüzünden okunuyordu. Dilimin döndüğünce anlattım, "bilmiyordum" dedi. Bizim köye kuracakları bir derneğin kiralık evini havaya uçurmuş, kendince günahlarının başılaşması rahatlığı içinde bu işi nasıl yaptığını diğer arkadaşlara ballandıra ballandıra anlatmış... Gelelim şu ensesine bir kurşun sıkmak varken iki tokatla gönderdiğim, seni çılgına çeviren şu adama... Bu adam faşist filan değil... Hele bir faşist militan asla değil... Bu adamın yerinde sen olsaydın ne yapardın... İki çocuğun var, bir mermer atölyesinde gündelikçi işçisin ve burada da tosuncuklar var. Bütün derdin akşam evine giderken koltuğuna iki ekmek alıp gitmek. Hayat, sabaktan akşama köle gibi çalışmaktan fırsat bulup kendine, ülkene, insana, dünyaya ilişkin soru sorma fırsatı bile vermemiş. Bir beyin taşıyorsun ama içi bomboş... Bilgi yok, birikim yok... Üstelik gelenekçi bir toplumun geleneğiyle yetişmişsin... Hatta bunların çevresindesin...

Sen nerelisin bilmiyorum. Şayet köyde, ya da bir kasabada doğup büyümüşsen aşağı yukarı aynı kökenden gelmiş olmalıyız. Mesela anan, baban, ablan, enişten dayın, komşuların muhtemelen bu minvalde insanlar olmalı... Bunlar insanlığın düşmanları mı, ne yapalım bunlara... Kendi yaşamlarında munis, dayanışmacı, sıradan insanlar...

Şimdi çuvaldızı başkasına batıralım ama toplu iğneyi de kendimize batırmayalım mı? Bu

insanlara ulaşabildik mi, iki satır sohbet edebildik mi, kendimizi, dünyayı anlatabildik mi onlara?... Niçin devrimciyiz, neden kendimize tarihsel bir misyon biçiyoruz... Ben sınıfımın en çalışkan öğrencisiydim, iddiaya girerim tüm devrimciler çalışkan ve zeki insanlardır. Herkesin kazanmaya can attığı en gözde fakülteleri gönüllü bıraktık, dağa taşta düştük. Derdimiz bu insanlar değil mi, dünya bunların omuzları üstünde durmuyor mu? Kim bunlar... Namuslarıyla günlük yaşamını kazanmaya çalışan bizim halkımız... Bunlar kazanılırsa kendileri olacaktır, yoksa malum güçler, kendilerini yok edecek mekanizmanın ateşleyicileri olarak bunları insanlığın karşısına dikileceklerdir. Eldeki malzeme bu... Ya bu malzemeyi işleme beceri ve maharetine sahip olacağız, ya da onların kucağına iteceğiz. Öfkenin kutsallığını anlıyorum, ancak öfke hedefe kilitlenirse kutsallık kazanır, bizim kişisel kinimiz olamaz. Öfkenin hedefi iyi seçilmezse birer serseri olup çıkarız. Halka korku salmak karşı devrimcilerin işidir, bizim işimiz korkuyu korkutmaktır, halkı değil, sıradan insanları değil... Dikkat ediyor musun, ne bizim mahallede oturanlar onların mahallesine gidip geliyor, ne de onların mahallesinde oturanlar buraya gelip gidebiliyor. İki taraf halkı da korkuyor... Bu mahalle halkı faşist damgası yemekten bizden korkuyor, o mahalle halkı da komünist damgası yemekten faşistlerden korkuyor... Bu işte bir yanlışlık yok mu sence... Biz halkın güvenini onları korkutarak mı kazanacağız... Bu aptal beynimiz bunu anlayamadığı sürece egemen sınıfların istediği gibi bir devrimci oluruz... Ayrıca... Sivil faşistlerin saldırılarını püskürttüğümüzde kim çıkıyor karşımıza... Polis... Hazır, anında ve hemen... Bu tür olaylarda kaç arkadaşımız aramızdan alındı, öldürüldü, sayısını biliyor musun? Söylesene sence arkadaşımızı kurşunlayan bu zavallı, gölgesinden korkan biçare kişi mi? Bizim anlamak ve kavramak diye bir sorunumuz var, görüntüyle oyalanırken gerçeğe gözümüzü kapıyoruz...

Sözümü hiç kesmedi, dikkatle dinliyor. Göz ucuyla tepkisini izlemeye çalışıyorum. Saçlarından alnına terler düşmeye başladı. Omzuna vurdum, kucakladım.

“O kızdan ne haber, görüşüyor musun, aranız nasıl” dedim. Mahcup gülümsedi. Bir şey söylemesine izin vermeden devam ettim. “ Önce devrim, sonra düşün, elini çabuk tut.”